

LH-2002-695 - RG-2003-562 (74-2003)

INSTANS:	Hålogaland lagmannsrett - Dom.
DATO:	2003-01-21
DOKNR/PUBLISERT:	LH-2002-695 - RG-2003-562 (74-2003)
STIKKORD:	Foreningsrett. Gyldighet av styrevalg.
SAMMENDRAG:	Tvist om hvem som er lovlig valgt styre i et av Norske Samers Riksforbunds lokallag. Fire medlemmer av lokallagets styre stilte på en konkurrerende valgliste til Sametinget. På grunn av dette ble det vedtatt mistillitsforslag mot disse styremedlemmene, og nytt styre ble valgt på utsatt årsmøte. Valget av nytt styre ble ansett gyldig. Medlemmenes valgte tillitsmenn kan ikke ha verv ved medlemmenes mistillitsforslag. Domstolen har begrenset prøvingsrett mht et foreningsvedtak. I dette tilfellet var saklighetskravet klart oppfylt. Forelå ingen saksbehandlingsfeil i forhold til vedtektene.
SAKSGANG:	Senja tingrett nr 01-00537 - Hålogaland lagmannsrett LH-2002-695. Anke til Høyesterett nektet fremmet, HR-2003-495 .
PARTER:	Ankende part: Senja og omegn Sameforening v/ styreleder Ingebrigt Pedersen (Prosessfullmektig: Advokat Per Danielsen). Ankemotpart: Randi A Skum, Mildri Pedersen, Fredrik Thomassen, Hugo Hansen, Kåre Raunø (Prosessfullmektig: Advokat Bjørn A Krane).
FORFATTER:	Lagdommer Synnøve Nordnes. Lagdommer Bjørnar Stokkan. Tingrettsdommer Siri Vigmostad.

Saken gjelder spørsmålet om hvem som er lovlig valgt styre i Senja og omegn Sameforening og har rett til å bruke foreningens navn.

Senja og omegn Sameforening ble stiftet i 1987 og er i samsvar med vedtektenes § 2 (formålsbestemmelsen) tilsluttet Norske Samers Riksforbund (NSR) og har samme målsetting som moderorganisasjonen. Organisasjonen er landsdekkende og består av et landsmøte, som er NSR's øverste organ, et landsstyre, samt flere lokallag, blant annet Senja og omegn Sameforening. Lokallagene har i likhet med NSR som formål å fremme samiske interesser og stiller kandidater til NSR's valgliste på sametinget. NSR's medlemsmasse består hovedsakelig av lokallag som betaler kontingent til organisasjonen, men også enkeltpersoner kan være direkte medlem i NSR. Medlemmer i lokallagene kan ikke reservere seg mot medlemskap i NSR.

Ved valg til sametinget tilhører Senja og omegn Sameforening NSR's valgkrets 8, som omfatter Midt-Troms, og stiller felles liste med Tromsø og Ullsfjord sameforeninger.

I følge vedtektenes § 7, skal styret i foreningen bestå av 5 medlemmer og 3 varamedlemmer. Etter styrevalg på foreningens årsmøte den 7. januar 2001, besto styret i Senja og omegn Sameforening av: Ingebrigt Pedersen som styreleder, Eva Andersen som nestleder/kasserer, og Ronald Kvernmo, Ståle Skogen og Randi A. Skum som styremedlemmer. Som varamedlemmer til styret ble valgt Mildri Pedersen, Aida Rødbergesen, og Rolf Jonnson.

Ved lokalt nominasjonsmøte i sameforeningen samme dag, ble Randi A. Skum valgt til foreningens førstekandidat til NSR's liste til sametingsvalget. Ingebrigt Pedersen ble valgt på andreplass. På nominasjonsmøte i valgkrets 8 den 27. januar 2001, ble Randi A. Skum valgt til kretsens førstekandidat. Foreningens annenkandidat, Ingebrigt Pedersen, ble ikke oppført på valgkretsens liste til sametingsvalget. Ingebrigt Pedersen, Eva Andersen, Ståle Skogen og Ronald Kvernmo stilte etter dette på en egen liste til sametingsvalget, kalt Havlandets liste. Dette er opplyst å være en uavhengig liste som ikke hører under NSR's organisasjon.

Da dette ble kjent, tok Randi A Skum og Mildri Pedersen initiativ til å innkalle til et medlemsmøte som ble avholdt 18. april 2001. Det deltok 19 medlemmer på møtet, og med 18 stemmer ble det besluttet å reise mistillitsforslag mot de fire styremedlemmene som sto oppført på Havlandets liste, fordi denne ble ansett som en konkurrerende liste i forhold til NSR til sametinget. Da deltakerne på medlemsmøtet oppfattet dette som illojalt, ble det samtidig krevd at nevnte fire personer skulle fratre sine styreverv i foreningen. Dagen etter, den 19. april 2001, sendte Mildri Pedersen et rekommandert brev til Ingebrigt Pedersen, vedlagt kopi av protokoll fra medlemsmøtet. Det ble krevd at 2 nye saker skulle tas opp på et ekstraordinært årsmøte den 11. mai 2001, som ble tillyst fordi regnskapet mv ikke var ferdig og kunne behandles på det ordinære årsmøtet 7. januar 2001, nemlig valg av 4 nye styremedlemmer og oppnevning av nytt medlem og varamedlem til kretssamevalgsstyret. Kopi av sendingen ble samtidig distribuert til de øvrige tre medlemmene som sto på Havlandets liste.

I svarbrev datert 21. april 2001, undertegnet av Ingebrigt Pedersen, Eva Andersen, Ståle Skogen og Ronald Kvernmo på vegne av styret, ble Randi A Skum, Mildri Pedersen og Aida Røbergsgen gjort kjent med at de inntil videre var permittert fra alle verv og medlemsrettigheter i foreningen på grunn av kuppforsøk.

Den 24. april 2001 sendte Senja og omegn Sameforening v/ Ingebrigt Pedersen og de øvrige tre styremedlemmer ut et brev til alle medlemmene i foreningen, hvor det ble informert om medlemsmøtet 18. april s.å. og kravet om nyvalg som var fremsatt av de permitterte medlemmene i styret. Avslutningsvis i brevet ble medlemmene oppfordret til å sette seg inn i saken og møte opp på medlemsmøte 11. mai 2001, umiddelbart etter det ekstraordinære årsmøtet. Kopi av korrespondansen med Randi A Skum og Mildri Pedersen ble vedlagt.

I styremøte 4. mai 2001 fattet de gjenværende styremedlemmene, Ingebrigt Pedersen, Eva Andersen, Ståle Skogen og Ronald Kvernmo, vedtak om å ekskludere Randi A Skum, Mildri Pedersen, Aida Røbergsgen og Inger A Skum fra Senja og omegn Sameforening, under henvisning til vedtektenes § 11.

I følge protokoll fra ekstraordinært årsmøte 11. mai 2001 møtte det frem 48 medlemmer. De to nye sakene som var sendt inn av de ekskluderte styremedlemmer var ikke oppført på sakslista, og det fremgår av møteprotokollen at det ble vedtatt at sakslista ikke skulle godkjennes. Det ble videre vedtatt at mistillitsforslaget fra medlemsmøtet 18. april s.å. skulle behandles, og som følge av den tilslutning denne saken fikk ble det vedtatt at det skulle foretas valg av 4 nye styremedlemmer. Som nye styremedlemmer ble valgt: Mildri Pedersen (som leder), Fredrik Thomassen, Hugo Hansen og Kåre Rauø, samt Lennart Nordhus som varamedlem. 19 personer forlot årsmøtet før det var slutt; de fleste av disse før det var foretatt valg, deriblant Ingebrigt Pedersen og de øvrige medlemmer av det tidligere styret.

Ingebrigt Pedersen, Eva Andersen, Ronald Kvernmo, Ståle Skogen og Rolf Jonnson har etter dette hevdet at valget av nytt styre på møtet 11. mai 2001 foregikk i strid med vedtektene og at det dermed er ugyldig. Som følge av dette har det etter denne tid eksistert to grupperinger på 5 personer som har hevdet å være foreningens rette styre og har handlet ut fra det. Dette har ført til en alvorlig indre strid i foreningen.

21. mai 2001 vedtok landsstyret i NSR å frata Ingebrigt Pedersen vervet som landsstyremedlem i organisasjonen med øyeblikkelig virkning. Begrunnelsen var at man anså det som et grovt tillitsbrudd å stille på Havlandets liste uten å informere verken NSR eller lokallaget. Samtidig anerkjente NSR valget av det nye styret i Senja og omegn Sameforening.

Ved stevning av 30. august 2001 reiste Senja og omegn Sameforening v/ Ingebrigt Pedersen søksmål mot ankemotpartene ved Senja herredsrett (nå tingrett) med påstand om at det nye styret ikke er lovlig valgt styre for foreningen. Han pretenderte å representere foreningen i egenskap av styreleder.

Senja tingrett avsa 23. april 2002 dom med slik *domsslutning*:

1. De saksøkte Mildri Pedersen, Randi A Skum, Fredrik Thomassen, Hugo Hansen og Kåre Rauø

frifinnes.

2. De saksøkte Mildri Pedersen, Randi A Skum, Fredrik Thomassen, Hugo Hansen og Kåre Rauø er lovlig valgt som styre for Senja og omegn Sameforening.
3. De saksøkte tilkjennes sine saksomkostninger på kr 98.050 - nittiåttetusenogfemti - kroner med tillegg av 24% mva samt 12% renter p.a. fra dommens forkynnelse og frem til betaling skjer.

Om saksforholdet for øvrig og partenes anførsler for tingretten vises til dommen.

Senja og omegn Sameforening v/ styreleder Ingebrigt Pedersen har i rett tid anket tingrettens dom. Randi A Skum m.fl. har tatt til motmæle.

Landsmøtet i NSR vedtok 21. juni 2002 å opprettholde landsstyrets eksklusjonsvedtak av Ingebrigt Pedersen. Hans medlemskap i NSR er dermed endelig fratatt. Den 23. juni 2002 opphevet landsstyret i NSR eksklusjonsvedtaket av 4. mai 2001, som gjaldt Randi A Skum, Mildri Pedersen, Aida Rødbergsen og Inger A Skum.

Ankeforhandling i saken ble holdt i Tromsø 11. og 12. desember 2002. Ingebrigt Pedersen og Eva Andersen avga forklaring på vegne av den ankende part. Mildri Pedersen og Randi A Skum forklarte seg på vegne av ankemotpartene. Det ble for øvrig avhørt 4 vitner og foretatt dokumentasjon slik rettsboken viser.

Under ankeforhandlingen utvidet ankende part med ankemotpartenes samtykke påstanden til også å omfatte retten til å bruke navnet Senja og omegn Sameforening. Videre har ankende part akseptert at ankemotpartene har nedlagt påstand om fastsettelsesdom i samsvar med tingrettens dom punkt 2, uten at det er reist motsøksmål.

For øvrig står saken i det vesentlige i samme stilling som for tingretten.

Senja og omegn Sameforening har i det vesentligste anført:

NSR behandler alvorlige spørsmål og forvalter store verdier, slik at domstolenes prøvelsesadgang blir tilnærmet lik det som gjelder for vedtak i fagforeninger ol.

Det var et ekstraordinært årsmøte som ble avholdt 11. mai 2001. Før søksmål ble reist, har begge parter formulert seg i samsvar med dette. Det fremgår både av referatet fra det ordinære årsmøtet, samt møtereferatet fra 11. mai 2001. Alle som deltok har oppfattet det slik. Det avgjørende er hva partene selv har vedtatt på det ordinære møtet. En eventuell fortsettelse av det ordinære møtet måtte i tilfelle ha funnet sted kort tid etter, jf Woxholth: Foreningsrett, side 247. Siden det var et ekstraordinært årsmøte, må saksbehandlingen innrettes etter dette.

Vedtakene på det ekstraordinære møtet om å behandle de nye sakene, mangler nødvendig hjemmel. Styremedlemmene har rett og plikt til å bli sittende selv om det skulle bli fremsatt mistillit. Den normale situasjon er at man kan få flertallet mot seg i en avstemming, og så får det bli opp til medlemmene selv å gå av. Medlemmene hadde ikke hjemmel i vedtektenes § 6 til å endre dagsorden, idet sakene ikke var ført opp i innkallingen. Endringen var dermed vedtektsstridig.

Valg av styremedlemmer skal i følge vedtektenes § 5 skje på ordinært årsmøte ved utgangen av mars. De som er misfornøyde med valget plikter å følge spillereglene og vente til neste ordinære årsmøte. Det som har skjedd er en vesentlig tilsidesettelse av saksbehandlingsreglene, og dermed en sterk ugyldighetsgrunn som uansett må føre til ugyldighet. I og med at foreningen har klare saksbehandlingsregler blir det nærliggende med analogi til aksjeretten, se Woxholth: Foreningsrett, side 254.

Bakgrunnen for reglene er at man skal unngå overrumpling. Dersom de andre medlemmene hadde visst at slike spørsmål skulle tas opp, kunne Ingebrigt Pedersen også ha mobilisert nye medlemmer. Varsel er grunnleggende i foreningsretten. I tillegg til vedtektsbestemmelsene følger dette også av alminnelige rettsgrunnsetninger. Formkravene skal sikre at alle får nødvendig varsel. Et ordinært årsmøte hadde bestemt hva som skulle behandles på det ekstraordinære møtet. Styrevalgene skjedde dessuten langt ute i møtet etter at flere medlemmer hadde forlatt i protest.

Det har også skjedd vesentlige feil ved selve saksbehandlingen, som har hatt betydning for

utfallet. Kravet fra ankemotpartene er for sent innkommet til styret. Vedtektenes ordlyd må tolkes objektivt siden partene er uenige om innholdet. Etter § 5 skal forslag fra medlemmene være styret « i hende » minst 21 dager før årsmøtet, det vil si senest dagen før årsmøtet. Selve årsmøtedagen telles ikke med. Mottak av nye saker lørdag 21. april 2001 er én dag for sent. At saken skal være « styret i hende » innebærer at innholdet må være kommet til mottakernes kunnskap. Postgangen fra Silsand til Kvaløysletta kan ta opptil to dager for rekommanderte brev, og Pedersen måtte deretter ha rimelig tid til å hente rekommandertsendingen; typisk dagen etter, jf Rt-1961-638.

Manglende overholdelse av 21-dagersfristen må føre til ugyldighet. Vedtektsbestemmelsen tilstreber at styret skal ha tid til å behandle saken, og å få den opp på dagsorden. Dette er en grunnleggende regel for å sikre at partene skal kunne innrette seg i forhold til denne. 21-dagersfristen er ikke en ordensregel, men en preklusiv regel. Brudd på bestemmelsen utgjør en absolutt ugyldighetsgrunn som medlemmene kan påberope seg. Det er på det rene at de nye sakene kom det øvrige styret til kunnskap tidligst 21. april 2001. Det foreligger derfor en alvorlig saksbehandlingsfeil som må få ubetinget virkning.

Videre ble det avgitt stemmer fra fire ekskluderte medlemmer den 11. mai 2001. Disse stemmene skulle ikke telle med ved avstemmingen. Det er opp til foreningens selvdømmerett å bestemme hvordan dette skal praktiseres, ikke NSR. Eksklusjonen var et angripelig vedtak, man hadde derfor ikke å gjøre med en nullitet. Det ligger en skjønsmessig vurdering til grunn for hva som kan begrunne eksklusjon. De ekskludertes stemmegivning var avgjørende for utfallet av vedtakene.

Ankende part har en klar aktuell rettslig interesse i søksmålet, også i forhold til det opprinnelige kravet isolert sett. Når det gjelder saksomkostninger vises det til at Senja og omegn Sameforening er et eget rettssubjekt. Under enhver omstendighet er alle fire sammen om søksmålet, slik at omkostningsansvaret må vurderes i forhold til alle fire.

Det er lagt ned slik *påstand*:

1. De saksøkte, Mildri Pedersen, Randi A. Skum, Fredrik Thomassen, Hugo Hansen og Kåre Raunø er ikke lovlig valgt styre for Senja og omegn Sameforening.
2. Ingebrigt Pedersen, Rolf Johnson, Ivar Simonsen, Eva Andersen og Ståle Skogen er lovlig valgt styre for Senja og omegn Sameforening.
3. Medlemmene til stede på møte på Samisk Hus på Senja 30. juni 2002 kl 19.00 har rett til å bruke navnet Senja og omegn Sameforening.
4. De saksøkte dømmes til å betale saksøkernes saksomkostninger for tingretten og lagmannsretten, med tillegg av 12% årlig rente fra forfall og til betaling skjer.

Randi A. Skum m.fl. har i det vesentlige anført:

Mistillitsforslaget ble fremsatt av 18 medlemmer i foreningen. De styremedlemmene det gjaldt burde ha tatt konsekvensen av det, og fått avklart om de hadde den nødvendige tillit. I stedet har de startet en strid og skapt en stor konflikt. Problemene kunne ha vært unngått hvis dette hadde vært behandlet på en annen måte.

Møtet 11. mai 2001 var en fortsettelse av det ordinære årsmøtet, uansett om det kalles et ekstraordinært årsmøte. Saken ble meldt inn med 21-dagers fristen for øye. Etter bevisførselen er det mest sannsynlig at brevet kom frem 20. april 2001. Brevene ble kjørt ut om kvelden den 19. april og sendt som rekommandertsending til Ingebrigt Pedersen samme dag. Denne datoen har det ikke vært diskusjon om tidligere. Selv om man legger til grunn at brevet først kom frem 21. april, er fristen etter vedtektenes § 5 likevel oppfylt. At sendingen skal være mottakerne « i hende », innebærer at den må være kommet frem - det vil si lagt i postkassen innen fristen. Ankemotpartene har oppfylt dette kravet.

I alle tilfelle er ikke 21-dagersfristen noen preklusiv regel, men skal bare sikre en forsvarlig saksbehandling. Den må ses i sammenheng med styrets 14-dagers frist for utsending av innkalling til møte, og er bare ment å gi styret tid til å behandle innkomne saker før utsending. I dette tilfellet har

styret behandlet saken allerede den 21. april 2001, det vil si en uke før fristen for utsendelse til medlemmene begynte å løpe. Regelen må ses kun som en ordensforskrift for behandling av saker til styret, og ikke som noen tvingende saksbehandlingsregel.

En styreformann er forpliktet til å ta opp saker som bes tatt opp på årsmøtet, og har ikke anledning til å sensurere disse. I allfall gjelder dette saker som angår styret selv. Derfor skulle saken ha vært påmeldt til årsmøtet. Det foreligger således en saksbehandlingsfeil fra styrets side. Imidlertid har styret faktisk tatt med de to nye sakene i innkallingen ved utsendelsen den 24. april 2001, og bedt medlemmene om å sette seg godt inn i disse. Utsendelsen ligger godt innenfor 14-dagersfristen etter § 5, og gir på alle måter medlemmene tilstrekkelige opplysninger om hva som skal behandles på møtet 11. mai 2001. Alle medlemmer har hatt kunnskap om sakene før møtet, både gjennom utsendingen fra styret og gjennom presseoppslag. Pedersen hadde i alle tilfelle lagt opp til at sakene skulle behandles på medlemsmøtet samme dag. Ettersom det ville bli full behandling uansett, gjør det ingen forskjell om dette skjedde på selve årsmøtet eller på et medlemsmøte i sammenheng med dette.

Medlemmene ønsket å behandle mistillitsaken på årsmøtet. Det viser avstemmingen og det store antall medlemmer som var møtt frem. Ett styre ble kastet og et nytt styre ble valgt. Det er ingen tvil om at en generalforsamling kan kaste sittende styre når som helst, se Woxholth: Foreningsrett, side 212. At det ble valgt et nytt styre innebærer selvfølgelig at det gamle må gå. At Pedersen forlot årsmøtet var et valg han selv gjorde. De som ble igjen foretok den videre behandlingen, herunder valg av nytt styre.

Årsmøtet er uansett et suverent organ som også kan behandle saker ad hoc. Det blir bare spørsmål om det er foretatt en forsvarlig saksbehandling. I dette tilfellet var alle godt informert om saken og hva som skulle behandles. Det var noenlunde jevnt fordelt med nye medlemmer på møtet. Det finnes heller ingen vedtektsbestemmelse om sier at nye medlemmer ikke kan stemme på årsmøtet.

Eksklusjonen av ankemotpartene har vært behandlet av NSR og er blitt opphevet. Vedtaket må derfor anses som en nullitet, slik at medlemmene har vært stemmeberettiget hele tiden. I alle tilfelle har et suspensjonsvedtak oppsettende virkning. Hensynet bak reglene tilsier dette, ellers vil suspensjonsinstituttet kunne brukes vilkårlig for å utelukke medlemmer. Dette har også NSR lagt til grunn. Derfor er det ingen saksbehandlingsfeil at de fire medlemmene deltok og stemte på årsmøtet.

Ingen av hensynene bak saksbehandlingsreglene tilsier at vedtaket om å velge nytt styre skulle være ugyldig. I motsatt fall ville en slik regel bare beskytte det styret som har fått mistillit mot seg.

Det er lagt ned slik *påstand*:

1. Senja tingretts dom pkt 1 og 2 stadfestes.
2. For øvrig frifinnes ankemotpartene.
3. Ankemotparten tilkjennes sine saksomkostninger for tingrett og lagmannsrett med tillegg av 12% renter p.a., beregnet 14 dager fra dommens forkynnelse og til betaling skjer.

Lagmannsretten bemerker:

Hovedspørsmålet i saken er i realiteten hvem som ble lovlig valgt styre i Senja og omegn Sameforening i 2001. Partene er enige om at rettmessigheten av det som deretter er foretatt av de to grupperingene i foreningen, avhenger av dette forhold. Som det fremgår av tingrettens dom er det også enighet om at det gamle styret ble lovlig valgt på foreningens årsmøte 7. januar 2001.

Innledningsvis bemerkes at vedtektene ikke inneholder noen bestemmelser om innkalling og avholdelse av medlemsmøter. Lagmannsretten legger som tingretten til grunn at vedtektene selvsagt ikke er til hinder for at medlemmene samles for å drøfte spørsmål som man ønsker å ta opp. Ikke minst gjelder dette forhold som vedrører tilliten til det sittende styret. Det fremgår også forutsetningsvis av vedtektenes § 5, at ethvert medlem kan komme med forslag til saker på årsmøtet. For øvrig synes ikke dette lenger å være et moment av betydning fra den ankende parts side.

Det neste spørsmål blir om møtet som ble avholdt 11. mai 2001 skal anses som et ekstraordinært årsmøte, eller som en fortsettelse av det ordinære årsmøtet 7. januar 2001. Vedtektenes § 6 inneholder etter ordlyden ingen begrensning for hvilke saker som kan behandles, bortsett fra at sakene må ligge til grunn for innkallingen. Imidlertid vil et ekstraordinært årsmøte først og fremst være beregnet på behandling av saker som oppstår i perioden mellom to ordinære årsmøter, og således være forbeholdt spesielt angitte temaer som det konkret er innkalt til.

Det er på det rene at man ikke kunne behandle årsberetning, regnskap og budsjett på årsmøtet den 7. januar 2001, fordi regnskapet ikke var klart til behandling på dette tidspunkt. Av møteprotokollen fremgår det at disse postene « utsettes til ekstraordinært årsmøte ». Sakslisten i innkallingen til møtet 11. mai 2001 inneholder kun disse sakene, det vil si ordinære årsmøtesaker. Det antas å være anledning til å beslutte at en generalforsamling skal fortsette senere til behandling av resterende saker som man ikke blir ferdig med, se f.eks. Woxholth: Foreningsrett (1998), side 247. I dette tilfellet skjedde utsettelsen av hensyn til ferdigstilling av regnskapene, som ikke kunne behandles den 7. januar 2001. Selv om man i innkallingen og møteprotokollen har kalt det et ekstraordinært årsmøte, er det åpenbart at det var ordinære årsmøtesaker som skulle behandles. Lagmannsretten mener derfor som tingretten at møtet 11. mai 2001 reelt sett var en fortsettelse av det ordinære møtet som begynte 7. januar 2001.

I følge vedtektenes § 5 skal forslag fra medlemmene til behandling på årsmøtet være styret i hende minst 21 dager før møtet. Etter bevisførselen, særlig vitneforklaringen fra Frantz Schjølberg som har ansvaret for postekspedisjonen i det aktuelle området, finner lagmannsretten det mest sannsynlig at den rekommanderte sendingen fra Mildri Pedersen, poststemplett 19. april 2001, ble mottatt av Ingebrigt Pedersen dagen etter, det vil si 20. april 2001. I så fall var den styrelederen i hende innenfor 21-dagersfristen. Dette støttes også av at Pedersen allerede i brev av 21. april 2001 varslet avsenderne om at de var permittert fra sine verv, etter at saken først måtte ha vært behandlet av de øvrige styremedlemmene som underskrev brevet. Datoen synes for øvrig ikke å ha vært noe tema i tingretten, som uten videre har lagt 20. april 2001 til grunn.

Uansett tilsier hensynene bak fristbestemmelsen at denne må anses som en ordensforskrift. Fristen på 21 dager for innsending av forslag til saker, er satt for at styret skal ha en praktisk mulighet til å behandle sakene og ta de med i innkallingen til årsmøtet, som i følge § 5 skal sendes medlemmene senest 14 dager før. Det er altså beregnet at styret skal kunne behandle sakene innenfor et tidsrom på 7 dager. Dersom 21. april 2001 skulle legges til grunn som mottaksdato, ville styret ha 6 dager til behandling av saken før fristen for utsendelse til medlemmene utløp.

I dette tilfellet har de gjenværende styremedlemmene behandlet saken straks de mottok den, og sendt den ut til medlemmene 24. april 2001, altså i god tid før 14-dagers fristen etter vedtektenes § 5. I brevet oppfordres medlemmene til å lese gjennom alt tilsendt materiale og sette seg inn i saken, herunder kravet om behandling av mistillitsforslag mot styret og nyvalg på årsmøte 11. mai 2001. Det er også opplyst i brevet av 24. april 2001 at saken skal behandles på et medlemsmøte i forlengelsen av årsmøtet 11. mai. Lagmannsretten må etter dette legge til grunn at medlemmene fikk en omfattende orientering om saken i god tid før møtet. Når det forholder seg slik, kan det ikke ha noen betydning at saken ikke var med i den opprinnelige innkallingen, datert 7. april 2001. I foreningsretten er det lagt til grunn at endringer i dagsorden kan foretas såfremt dette skjer før innkallingsfristen utløper, se f.eks. Woxholth: Foreningsrett, side 240.

Under enhver omstendighet gjelder det som alminnelig regel at styret uten forutgående varsel kan avsettes gjennom mistillitsforslag. Et årsmøte eller en generalforsamling står ellers fritt til å avsette styret uavhengig av valgperiode, uten at det foreligger noen formell begrunnelse, jf Woxholth: Foreningsrett, side 212 og 245. Dette er en konsekvens av at en frivillig forening er ensbetydende med dens medlemmer, og at medlemmenes valgte tillitsmenn ikke kan inneha verv når de ikke lenger har medlemmenes tillit. Mistillitsvedtaket bygger på at medlemmene anså det som illojalt av styreleder og de tre øvrige medlemmene av det sittende styret å stille på en konkurrerende liste til NSR til sametingsvalget uten å varsle om det, i strid med både foreningens og NSR's interesser. De kunne da ikke samtidig delta i det valgforberedende arbeidet for et av NSR's lokallag.

Retten antas å kunne overprøve visse sider av et foreningsvedtak, slik som faktum,

rettsanvendelse og saksbehandling. Det konkrete skjønn kan ikke overprøves med mindre det dreier seg om klar urimelighet mv, det vises til Woxholth, side 450 flg. Av dette følger at lagmannsretten åpenbart ikke kan overprøve medlemmenes vurdering som ligger til grunn for mistillitsforslaget. I tråd med alminnelig ulovfestet forvaltningsrett kan domstolen også prøve om det foreligger såkalt myndighetsmisbruk. Det er ikke anført, og lagmannsretten finner at det heller ikke foreligger noe brudd på denne lære. Begrunnelsen for mistillitsforslaget og den senere avstemming over dette, antas å ligge klart innenfor saklighetskravet, og fremstår for øvrig ikke som verken utenforliggende, vilkårlig eller sterkt urimelig.

Møteprotokollen viser at det var flertall på årsmøtet 11. mai 2001 for at sakslista ikke skulle godkjennes, og at de nye sakene som ble besluttet på medlemsmøtet 18. april s.å. skulle behandles. Årsmøtet, som består av foreningens medlemmer, vedtok tilnærmet enstemmig mistillitsforslaget mot det sittende styret, og som en konsekvens av dette ble det med stort flertall vedtatt at det skulle velges nytt styre. At Ingebrigt Pedersen og flere andre medlemmer valgte å forlate møtet før avstemmingen tok til, kan ikke ses å røkke ved gyldigheten av vedtakene og valget av nye styremedlemmer. De som forlot årsmøtet hadde full kunnskap om at sakene skulle tas til behandling. Alle medlemmer har lik stemmerett på årsmøtet, jf vedtektenes § 5, også nye medlemmer.

Heller ikke var det noen saksbehandlingsfeil i forbindelse med avstemmingen at de fire medlemmene som var ekskludert av styret, deltok på møtet. Landsstyret i NSR har som nevnt opphevet eksklusjonsvedtaket; i følge leder Klemet Erland Hætta fordi det ikke forelå noe brudd på foreningens formålsparagraf, jf vedtektenes § 11. NSR anser derfor vedtaket som ugyldig, noe lagmannsretten er enig i. I likhet med i forvaltningsretten må det legges til grunn at ugyldige vedtak - i motsetning til angripelige vedtak - som hovedregel regnes som nulliteter som man skal se bort fra. Det vises eksempelvis til Woxholth: Foreningsrett, side 255. For øvrig fremgår det av møteprotokollen fra 11. mai 2001 at Mildri Pedersen ble valgt til møteleder, uten at det ble protokollert noen innvendinger mot hennes kandidatur.

Lagmannsrettens konklusjon blir etter dette at tingrettens dom punkt 1 og 2 stadfestes. Som følge av partenes enighet legger lagmannsretten til grunn at påstanden om retten til å bruke foreningens navn er sammenfallende med hvem som anses som lovlig valgt styre. Dette innebærer at anken heller ikke kan føre frem på dette punkt.

Anken har vært forgjeves og lagmannsretten finner at ankemotpartene bør tilkjennes omkostninger for lagmannsretten i medhold av tvistemålsloven § 180 første ledd. Søksmålet er både i stevningen og anken til lagmannsretten anlagt av Senja og omegn Sameforening v/ styreleder Ingebrigt Pedersen. Når pretensjonen om å representere foreningen ikke har ført fram, står Ingebrigt Pedersen alene igjen som part og må bære omkostningsansvaret overfor ankemotpartene. Ingen av de øvrige personer som har gitt sin tilslutning til saksanlegget har på noe tidspunkt opptrådt som parter i saken, slik at det for deres vedkommende i tilfelle må bli tale om et regressansvar. Advokat Krane har på vegne av ankemotpartene krevet omkostninger med kr 94.228,60, inkl. merverdiavgift, hvorav salær utgjør kr 60.275. Oppgaven har vært forelagt advokat Danielsen som ikke har fremmet innsigelser. Lagmannsretten finner at omkostningene har vært nødvendige, jf tvistemålsloven § 176, og legger oppgaven til grunn.

Lagmannsretten er enig i tingrettens omkostningsavgjørelse, men finner at det må utformes ny domsslutning slik at ankemotpartenes omkostningskrav kan tvangsfullbyrdes hos Pedersen. Saksomkostningene for tingretten utgjorde kr 98.050, og med tillegg av omkostningene for lagmannsretten utgjør det totale omkostningsbeløpet som Ingebrigtsen ilegges, kr 192.278, 60.

Dommen er enstemmig.

Domsslutning:

- 1. Tingrettens dom punkt 1 og 2 stadfestes.*
- 2. Mildri Pedersen, Randi A. Skum, Fredrik Thomassen, Hugo Hansen og Kåre Raunø frifinnes for øvrig.*
- 3. Ingebrigt Pedersen betaler saksomkostninger for tingrett og lagmannsrett til Mildri Pedersen,*

Randi A Skum, Fredrik Thomassen, Hugo Hansen og Kåre Rauø med 192.278,60 - etthundreognittitotusentohundreogsyttiåttekronerogsekstiøre - innen 2 - to - uker fra dommens forkynnelse, med tillegg av forsinkelsesrente i medhold av forsinkelsesrenteloven § 3 fra forfall til betaling skjer.

Sist oppdatert 17. februar 2009